

ПРАВОВІ СПОСОБИ ВИКОНАННЯ УГОД, УКЛАДЕНИХ В РЕЗУЛЬТАТІ МЕДІАЦІЇ

ІРИНА БАЛЮК¹, ОЛЬГА НАМЯСЕНКО¹, ОЛЕНА ЩЕРБАКОВА²

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Україна*

²Київський національний університет будівництва та архітектури, Україна

Відносини між людьми неможливі без суперечок. Підприємницька діяльність супроводжується різноманітними конфліктами. Ефективність та сталість підприємництва залежить, зокрема, від якості вирішення комерційних (господарських) спорів. Причому наслідки їх вирішення мають бути такими, щоб не заважали подальшим взаємовідносинам підприємців.

Держава забезпечує вирішення суперечок, а саме захист порушених або оспорюваних прав, наявністю системи правосуддя (судів різної юрисдикції). Дотримання принципу доступу до правосуддя спонукає державу впроваджувати альтернативні позасудові процедури. Учасники відносин, що сперечаються, вправі самі обирати, до якого способу вирішення спору звертатись. Альтернативні процедури набувають все більшої сталості, передбачуваності та виконуваності, а також правового закріплення.

З поміж різноманітних альтернативних способів вирішення господарських спорів окреме місце займає медіація. Доволі тривалий час вона використовувалася без належного законодавчого врегулювання. Прийнятий 16 листопада 2021 року Закон України «Про медіацію» визначив правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою. Проте, певні прогалини залишаються.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про медіацію» медіація - позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. Згідно із Директивою 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах медіація є добровільним процесом, у якому сторони самостійно керують процесом і можуть організувати його на власний розсуд та припинити у будь-який час. Тож, визначення медіації європейськими та українськими нормативно-правовими актами корелюються.

Остаточне вирішення комерційних спорів відбувається через реалізацію на практиці рішення або домовленості з альтернативної процедури. Тож, важливим є питання забезпечення виконання угоди, укладеної в результаті медіації.

Участь у медіації є добровільним волевиявленням учасників медіації. На цьому ж принципі базується виконання угоди за результатами медіації. Закон України «Про медіацію» чітко не передбачає примусове виконання угоди за результатами медіації у випадку її невиконання добровільно. Поряд з цим, згідно

із ст. 3 Закону України «Про медіацію» медіація може бути проведена як до звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, так і під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження, та навіть під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу.

За ст. 46 Господарського процесуального кодексу України до прав сторін належить примирення, зокрема шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу, а результат домовленості сторін може бути оформлений мировою угодою. Відповідно до ст. 192 ГПК України укладена сторонами мирова угода затверджується ухвалою суду, якою одночасно закривається провадження у справі. Ст. 193 ГПК України передбачає, що ухвала про затвердження мирової угоди є виконавчим документом та у разі її невиконання добровільно підлягає примусовому виконанню.

За ст. 33 Закону України «Про третейські суди» третейський суд повинен з'ясувати у сторін можливість закінчити справу мировою угодою, у тому числі досягнутою шляхом медіації. Сторони мають право провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, закінчити справу укладенням мирової угоди як до початку третейського розгляду, так і на будь-якій його стадії, до прийняття рішення. Зміст такої мирової угоди викладається безпосередньо в рішенні третейського суду. Рішення третейського суду у випадках невиконання добровільно, підлягає примусовому виконанню.

Третейський суд є одним з альтернативних способів вирішення господарських спорів. Але закон передбачає примусове виконання рішення третейського суду у разі відсутності його добровільного виконання.

Отже, коли сторони у судовому або третейському процесах досягли примирення шляхом медіації, результат домовленості сторін може бути оформлений мировою угодою. За фактом відбувається процедура медіації, яка за формою викладається у вигляді мирової угоди.

Та за відсутності вказівки закону, виконання угоди за наслідками медіації (домовленості за процедурою медіації), що відбулася в судовому та третейському процесах та оформлена згідно із законодавством, може підлягати примусовому виконанню.

УДК 336.77-047.44

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

НАТАЛІЯ ПОНОМАРЕНКО, ОЛЬГА ОСТРОВСЬКА

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Україна*

У процесі кредитування фінансовими установами об'єктивна оцінка позичальника визначається, в першу чергу, його кредитоспроможністю. Надійність